

جامعة نايف العربية للعلوم الأمنية
كلية الدراسات العليا
قسم العدالة الجنائية
تخصص التشريع الجنائي
الإسلامي

أثر تغير الزمان في تغير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية

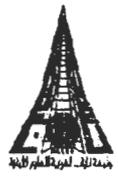
( )

:

/

١٤٢٩هـ - ٢٠٠٨م

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كلية الدراسات العليا

قسم : العدالة الجنائية

تخصص: تشريع جنائي إسلامي

ملخص رسالة ماجستير

عنوان الرسالة : أثر تغير الزمان في تغير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية
(دراسة تطبيقية)

إعداد الطالب : تركي بن عوض السلمي

إشراف : د. يوسف بن عبد الله الخضير

لجنة مناقشة الرسالة :

مشرفاً ومقرراً

عضواً

عضواً

١- د. يوسف بن عبدالله الخضير

٢- د. محمد بن عبدالله ولد محمد

٣- د. بله الحسن عمر

تاريخ المناقشة : ١٤٢٩/٤/٢ هـ الموافق ٢٠٠٨/٤/٨ م.

مشكلة البحث : هل راعت أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية التي نزلت قبل ألف وأربع مئة سنة تغير الزمان بما حواه من تغير الظروف الاقتصادية والاجتماعية والسياسية والأمنية ، وفساد الأخلاق.

أهمية البحث:

تظهر أهمية هذا البحث من خلال:

١- أهمية الموضوع الذي يتناوله والذي يحدد ما يأتي الإنسان وما يدر في جميع تعاملاته

٢- أن أحكام التجريم والعقاب – موضوع الدراسة – مستخدمه الشريعة الإسلامية التي يعد الامتثال لأحكامها عبادة ، لا يقتصر الجزاء في مخالفتها على الجزاء الدنيوي ، بل يمتد إلى الجزاء الأخروي.

٣- تزامن الدراسة مع كثرة المطالبات بتغيير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية بدعوى عدم ملاءمته لهذا العصر.

أهداف البحث : بيان خصائص أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية التي تجعلها صالحة لكل زمان.

- بيان الفرق بين مصطلح تغير أحكام والمصطلحات المشابهة كالفسخ وتجديد الدين
- بيان ضوابط تغيير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية
- بيان عوامل تغيير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية

تساؤلات البحث :

- ما خصائص أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية التي تجعلها صالحة لكل زمان.
- ما الفرق بين مصطلح تغيير الأحكام والمصطلحات المشابهة كالنسخ وتجديد الدين
- ما ضوابط تغيير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية.
- ما عوامل تغير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية.

منهج البحث : تحتوي هذه الدراسة على جانبين:

أولاً: الجانب النظري : اعتمدت فيه المنهج الوصفي الذي يعتمد على الاستقراء ، والتحليل لما كتب حول موضوع أثر تغير الزمان في تغير أحكام التجريم والعقاب في الشريعة الإسلامية.

ثانياً: الجانب التطبيقي – أقوم فيه بجمع أحكام قضائية صادرة من المحاكم الشرعية وديوان المظالم واللجان شبه القضائية في المملكة العربية السعودية وتحليل مضمونها.

أهم النتائج :

- (١) إن تغير الزمان ليس مؤثراً في الأحكام بذاته ، بل المؤثر هو التغيرات الحاصلة فيه ، وإسناد التغير إلى الزمان من باب التجوز بإطلاق المحل وإرادة الحال.
- (٢) مصطلح تغير الأحكام مصطلح قديم .
- (٣) يختلف مصطلح (تغير الأحكام بتغير الزمان) عن النسخ وتجديد الدين.
- (٤) الأصل في أحكام الشريعة الثبات وعدم التغير.
- (٥) تغير أحكام التجريم والعقاب لا يشمل إلا ما بني منها على ما يقبل التعليم ، كالعرف ، والعله ، والمصلحة ، أو ما صحبته ضرورة معتبره ، فلا تشمل الأحكام العقديه أو الأحكام الشرعية العملية التي لم تبني على عرف أو مصلحة أو عله أو التي لم تصحبها ضرورة.

College of Graduate Studies

Department: Criminal Justices

Specialization: Islamic Criminal Legalization

MA. Thesis Summary

Thesis Title : Effecting of time changes on changes of Condemnation and Punishment Rules in Islamic Shari'a

Prepared by : Turkey Bin Awad Al-Selmi

Supervisor : Dr. Yousif Bin Abdullah Al-Khodair

Thesis Defense Committee :

- 1- Dr. Yousif Bin Abdullah Al-Khodair
- 2- Dr. Mohammed Bin Abdullah Weld Mohamden
- 3- Dr. Bellah Al-Hassan Omar

Discussion Date : 02/04/1429 A.H. (08/04/2008)

Research problem : Do the rules of condemnation and punishment in the Islamic Shari'a which was revealed since 1400 year pay attention to change of time with change of security, social, political and economical circumstances and depravation?

Research Importance :

The importance of this research is shown through:

1. The importance of topic which is subjected to that identify what the person will do in his transactions
2. The condemnation and punishment rule (which are the subject of this study) is provided from Islamic Shari'a that obedience to its rules consider a worship, the penalty of violate it not limited to the earthly penalty but extend to the after world penalty
3. The study is coincided with the enormous claims 2 change the condemnation and punishment rules in the Islamic shari'a as it is inconvenient to this age

Research Objectives:

- Showing the characteristic of the condemnation and punishment in the Islamic shari'a which make it valid to every age.
- Showing the difference between(rules change) term and the similar terms like abrogation and renewal of religion
- Showing the standards of condemnation and punishment rules change in Islamic Shari'a
- Showing the factors of condemnation and punishment rules change in the Islamic shari'a

Research Hypotheses / Questions :

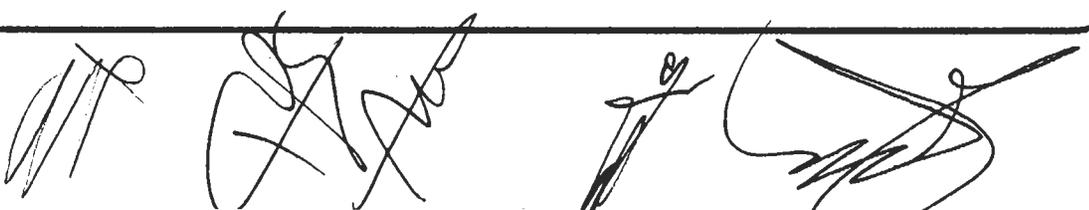
- What are the characteristics of condemnation and punishment rules change in Islamic shari'a, which make it valid to every age?
- What is the difference between (rules change) term and the similar terms like abrogation and renewal of religion?
- What are the standards of condemnation and punishment rules change in Islamic Shari'a?
- What are the factors of condemnation and punishment rules change in the Islamic shari'a?

Research Methodology :

This study contains two aspects, the first: the theoretical aspect : I will depend on the descriptive method which depends on investigating and analyzing of what is written about the topic of the impact of time change on change of condemnation and punishment rules in the Islamic shari'a
The second: the applied Aspect: I will collect verdicts issued by legitimate courts, grievance council (DEWAN ALMAZALEM)and semi judicial committee in kingdom of Saudi Arabia and analyzing its content.

Main Results :

- 1 - Change of time doesn't affect the rules by itself but what will affect are the changes which happen during it
- 2- (Change of time) term is an old one
- 3- (change of time term is differed from abrogation and renewal of religions
- 4- The rules of shari'a are steady originally, not subject to change
- 5- Change of condemnation and punishment rules include only changeable rules like convention, interest, cause, or what are accompanied with considerable need. Hence, it does not include the contractual rules or practical legal rules, which not based on convention, cause and interest or what are not accompanied with need.

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

( )

( )

( )

( )	( )
( )	( )
( )	( )

( )

.

.

" ( )

.

( ) ( )
( )

( )

( )

( )

:

: ( )

.

( ) "

...

.

.

( )

( ) .

: ( )

;

:

:

;

( )

( ) .

( )

( ) .

( )

/ : ( )
: ( )

( ) .

.

-

-

.

: : ( )

:

:

-

-

-

-

.

:

-

.

-

-

.

-

.

:

-

-

-

.

-

-

-

.

-

.

.

⋮

.

⋮

⋮

⋮

.

⋮

⋮

.

⋮

⋮

.

:

:

.

:

-

-

.

:

( ) .

( )

:

( ) .

. -

: ( ) :

( ) . "

: " -

( ) . "

: " -

( ) . "

: " -

( )

( )

: ( )

/

/ : ( )

)

( )

/ (

( )

( )

( )

( ) .

"

( ) "

-

-

:

( ) .

_____ ( )

:

( )

. /

/ ( )

: ( )

-

:

( ) . "

"

:

:( )

( ) .

:( )

( ) .

:

/

-

( )

/

:

/

/

:( )

:( )

: ( )

. : .

:

( ) " "

( ) " "

-

-

: :

(-) :

( ) .

-

/	:	( )
	:	( )
	:	( )

/ ( )

": ()

() "

. -

-

:

() .

: -

:

_____
( )

: .( ) (/)

( )

/ ( ) ( )

( ) "

"

" :

( ) "

: -

:

.

:

.

/ ( )

( )

( )

• :

"

"

:

:

/

•

:

:

•

)

)

(

)

(

.(

.

:

"

"

)

.(

.

.

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

:

•
•

•
•

•
•

•
•

•
•

•
•

:

:

( ) .

( ) .

—

—

":

.

/

( )

: ( )

( )

( )

( )

( ) . " ..

( )

( )

:

:

( ) .

( )	( )
( )	( )
( )	( )
	( )
( )	( )

/

... " : ( )

...

...

...

.

( ) "

_____ ( )

... / :

( )

:

( ) .

" :

( )

.

) ...

(

( )

( )

( )

( )

( )

( )

( )

:

/

( ) . "

۱۳۹۶

( )

:

-

-

( ) .

( )

/

( )
( )
:
( )
( )

/

:

.

()

: ()

-

)

: ()
: ()
(

( ) ( ) .

( ) ( )

( ) .

( ) ( ) .

( ) .

( )

( )

( )

: ( )

/

)

: ( )

(

. ( )

( )

/

:

: ( )

/

:

/

( ) .

-

.

- :

( )

( ) .

)

۱۱۱۱
۱۱۱۱
۱۱۱۱

-

-

-

( )

( )

( )

: ( )

( ) . "

( ))

( ) .

( )

( ) .

:

. ( )

( )

( )

/

: .

: ( )

: ( )

/

( )

( ) .

.

.

" :

( ) "

( )

: ( )

/ : ( )

.

( ) ( )

" :

( ) "

( )

:

() .

() .

" : ()

: ()

( ) ( )
( )

/

: .

( ) . "

( ) .

:

-

( )

( ) .

( ))

( )	( )
( )	( )
	:
	/
( )	( )

( )

( ) .

( ) .

. /

: ( )
( ) ( )
( ) ( )

( )

:

( )

الحمد لله

: .

!

:

الحمد لله

الحمد لله

:

" : الحمد لله

"

.

( )

( )

( )

: .

( )

/

. /

/

-

.

—

— : —

— : —

— :

( ) . — : —

" *والت*
صالح
عليه
السلام

( ) "

.

( )

( )

_____
( )
( )

( )

( ) .

-

.

: ( )

:

:

":

/

( )

( )

/

.

۱۳۸۵

:

"

" :

( ) . "

( ) .

-

( ) .

( )

( )

( )

( )

/

( )

( )

( )

( )

: ﴿﴾ ﴿﴾ : ( )

﴿﴾ : " " : "

" :

( ) . ( ) ﴿﴾ "

﴿﴾

! " : ! : ... " :

: "

: . " " : : " " :

: : " " :

" " : : ﴿﴾

. : . _____ : ( )

: . /

. ( ) / ( )

( ) . " : ! :

۱۳۸۵

۱۳۸۵

"

"

.

. ( )
"

_____ ( )
:

"

:

- /

:

_( )

-

... " :

...

...

: ( )

( ) . "

( )

.

:

)

-

( )

(

/

/

( )

( )

( )

( ) .

-

( ) .

( )

"

/ : ( )
( ) ( )
: ( )

/

( )

( ) "

-

( ) .

( )

( )

( )

. /

: ( )

:

.

:

:

-

()

:

:

()

-

( )

( )

/

( )

: ( )

- -

( )

:

( ) "

"

: ( )

: " "

"

: " "

"

: " "

"

: " "

"

.

/ : ( )

( )

/

/ : ( )

:

:

()

() .

()

:

()

()

: ()

:

( ) ()

": ()

."

-

:

/

: ()

()

:

.
/

( )

- -

:

"

:

() " ...

...

:

" :

...

()

- -

( ) " ...

( )

( )

( )

( )

( )

( )

_____ : ( )

/ : ( )
( )

( ) :

( ) ( )
/ :

( )

/ / : . : ( )

: ( )

( )

( )

( ) .

:

"

( ) "

-

: ( )
: ( )
:

/

/

( )

- -

( ) _

:

:
۱۳۹۶
۱۳۹۶

۱۳۹۶
۱۳۹۶

:
۱۳۹۶
۱۳۹۶

:

:
۱۳۹۶
۱۳۹۶

:
۱۳۹۶
۱۳۹۶

:

( ) .

( )

" :

( )

: ( )

: . : .

: ( )

:

/

( )

( )

( )

( )

/ :

- -

:

:

( ) "

:

" :

( )

( ) "

۱۳۹۳
۲۸/۱۰

/
/ ( )

( )
: ( )
( )

- -

المجلس) : " : ( )

المجلس : (

( ) "

( )

. ( )

" : المجلس

_____ ( )

" " " " " " "

: /

:

.

/

( )

( )

( )

: ( )

/

:

/

- -

() .

( )

" :

() . "

... " : -

-

( )

/

( )

( )

- -

( ) " ....

:

( )

" :

( ) . "

/

" :
"

( )

( )

( )

-

:

/

/

( )

- -

( ) .

:

( )

" ( )

۱۱۱۱
۱۱۱۱
۱۱۱۱

( ) . "

/ :

( )

: ( )

: ( )

/

: ( )

( )

/

- -

( ) .

/

- -

: ( )

:

.

:

:

( ) .

.( )

-

-

- /

( )

: ( )

: ( )

- -

.

-

( ) :

.

:

( ) "

" :

" :

( ) "

: ( )
/ ( )

/

- -

۱۱۱

( ) .

:

:

" : ۱۱۱

( ) . "

( ) .

:

۱۱۱

( ))

: ( )

( )

/

: ( )

- -

( )

.

1986

1986

.

:

( )

: ( )

/

_____ ( )

: ( )

/

/

( )

)

(

/

: .

- -

.

:

:

-

:

( ) ( ) ( )

-

): ﷺ

":

( )

" " " " : ( )

/ : . ( )

( ) ( )

":

/ : . ( ) . " " " "

( )

( ) .

-

/ : . ( )

- -

(

( )

()"

( )

":

() . "

":

)

(

() " ...

.

/

/

/

- -

: ( )
 ( )
 ( )

:

: ( )

( ) .

-

:

-

( ) .

-

:

-

:

( ) . "

( ) "

"

/

/ ( )

. ( )

"

" : 敬

( )

/

( )

- -

( )

( )

-

( )

( )

( )

( )

( )

. ( )

:

: /

:

: ( )

: ( )

/

:

:

:

/

:

/

: ( )

/

/

: ( )

:

(

)

: ( )

/

:

: ( )

.

( )

:

- -

( )

( )

( )

( ) .

.

-

-

/

:

( )

⊗

/

:

.

( )

/

-

-

:

:

( )

( )

:

:

-

: (

):

:

:

( ):

/

: ( )

/

: ( )

( )

) : $\frac{1}{x^2}$

( ) . (

$\frac{1}{x^2}$

.

) : $\frac{1}{x^2}$

:

-

): .

: . (

( ) . (

"

$\frac{1}{x^2}$

( ) . "

: .

: .

: ( )

: .
/

( )

( )

( )

( )

/

( )

( ) : ( ) -

. : :

: . ( ) : ﷺ

: ( ) . ( ) :

ﷺ

) : ﷺ :

ﷺ

_____ ( )

/ : ( )

: . / : ( )

/ ( )

/ :

( ) . (

اللهم صل على محمد

( ) .

اللهم صل على محمد

: ( )

-

. (

) :

: . (

) :

:

. ( ) (

) :

اللهم صل على محمد

"

اللهم صل على محمد

(

) :

( )

( )

( )

/

( )

/

:

( )

( )

( ) "

( ) . (

)

كاتب

:

-

):

كاتب

( ) .

. (

كاتب

كاتب

/

( )

( )

( )

/

:

.

:

( )

( )

( )

۱۳۹۳

:"

( ) "

۱۳۹۳

:

-

- ۱۳۹۳

):

۱۳۹۳

:

( ) (

_____ ( )

( )

( )

( )

: . ( )

: .

/

: - _ ( ) -

:

.

:

:

:

.

.

( )

/

:

.

( ) " ...

( )

المجلس
الوطني
للشؤون
الدينية

( )

المجلس
الوطني
للشؤون
الدينية

" :

"

.

: .

: .

_____ : ( )

/

( )

( )

:

: ( )

/

۱۳۹۳

( )

-

:( )

: .

( )

۱۳۹۳

:

:

( )

:

_____

( )

:

/

( )

/

:

( )

( )

( )

( )

( ) .

۱۳۹۳

-

):

( ) .

۱۳۹۳

: ( )

/

_____
: ( )
( )
( )

/

:

:

:

( )

( )

( ) .

):

-

( ) . (

_____ ( )

( )

/

: ( ) ( )

:

. /

: .

:

( )

( )

( )

( )

۱۳۸۵

( ) .

( )

۱۳۸۵

/

( )

: ( )

:

/

( ) .

الملك
الملك
الملك

-

( ) . (

) : الملك
الملك
الملك

الملك
الملك
الملك

( )

.

" :

/

( )

( )

/

: ( )

( )

( ) "

( )

-

( )

:

( )

.

: ( )

: .

/

( )

( )

( )

家

/

:

: .

( )

/

( )

/

:

( )

( )

":

"

( )

( )

( )

/

:

( )

/

:

( )

( )

( )

:

:

/

/

:

: ()

) :

): : (

: (

( ) :

:

( ) .

( )

_____ ( )

: .

/

( )

( )

: ( )

( ) .

" :

-

ﷺ

( ) "

ﷺ

):

( ) . (

.

: ( )

( )

( )

( )

( )

( )

-

-

( )

-

: ۱۳۸۵

:

( ) . (

۱۳۸۵

( )

( )

_____ ( )

( )

:

.

( )

:

( )

( )

/

:

.

( )

( ) .

( )

:

( ) .

_____ ( )

:

:

/ ( )

( )

( )

: . ( )

/ ( )

:

()

":

()

...

() "

(

/
)

: ()
: ()
( )
( )

/

:

( ) .

:

" :

( ) . " ...

" :

( ) . "

/

/

( )

( )

( )

( )

:

:

-

-

.

-

( )

كاتب

):

كاتب

:

(

):

:

( ) .

):

(.

_____ ( )

/

:

( )

( )

/

: .

:

-

( ) .

:( )

( ) .

:

:

( ) .

.

(

/

)

( )

( )

: ( )

: ( )

( )

( ) .

.

( ) .

:

:

( ) .

-

-

( )

: ( )

( )

( )

( )

): ( )

( ) (

. ( )

( )

( ) ( )
/

( ) ( )
( ) ( )
: .
( ) ( )

( )

( )

.

( ) .

-

" : -

/

<http://www.un.org/arabic/aboutun/humanr.htm>

: ( )

: ( )

- \ . \ -

( ) . "

.

:

.

" :

( ) . " ...

( )

( )

:

/ /

( )

( )

( )

/

( )

( ) .

( ) .

:

( )

-

( ) .

.

:

-

:

( )

/

/

: ( )

/

: ( )

:

/

:

: ( )

/

( ) .

( ) .

( ) .

( ) .

( ) .

:

/
 /
 /
 /
 /
 /
 /
 /
 /

:

: ( )

: ( )

: ( )

: ( )

: ( )

: ( )

( ) .

: ( )

•
•

•
•

•
•

•
•

•
•

:

( ) .

.

:

( ) . "

" :

:

"

/

-

( ) . "

( ) .

:

/ ( )

/

/

/

/

( )

( )

: ( )

( )

- -

( ) .

:

( ) .

.

:

( )

:

( ) .

-

-

.

( ) .

/

/

( )

( )

/

( )

:

( )

-

/

:

( )

/

-

-

" / -

() . "

() .

:

" / -

() "

() .

/

	( )
/	: ( )
/	( )
/	: ( )

- -

( ) "

"

:

-

( ) .

( )

...

/

_____ ( )

( )

: ( )

( )

( )

-

-

.

:

.

:

( ) .

( )

.

.

( )

( ) ( )

: ( )

- -

.

.

:

-

()

.

() .

/

: ()

:

()

.

/

-

-

.

-

. ( )

. ( )

.

۱۳۹۳
۲۰۱۴
۱۳۹۳

/

/

-

-

: ( )

: ( )

:

:

( ) .

:

-

-

":

( ) "

:

.

:

(

(

(

( )

( )

/

-

-

(

).

: //

"

:

// //

. // / - -

):

_____
// ()

- -

...

.(

.

:

.

:

-

-

( ) " .

//

//

( )

//

- -

⋮

( )_.

:

:

( )"

"

( )_.

( )_.

( )_.

/ ( )

( )

: ( )

: . /

/ ( )

)

: ( )

/ (

)

: ( )

/ (

( )

( ) .

.

( ) .

:

( )

"

( ) . "

/

: ( )

: : ( )

( ) ( )

/

( )

- -

:

∴

( ) . ( )

( ) .

:

( ) .

: -

( )

( )

( ) .

"

.

: -

( )

( )

: ( )

/

: ( )

: ( )

/

- -

( ) " "

( ) .

:

...

"

( ) " "

:

):

:

-

( ) . (

/

)

( )

_____

: ( )

: ( )

/ (

/ ( )

( )

- -

( ) .

( ) .

( ) .

-

.

( ) .

/

: ( )

/ : ( )

/ ( )

: :

/ ( )

: .

/ : ( )

- -

" :

.

.

( ) . "

- -

.

.

/

- -

( )

:

-

:

( ) .

:

:

( ) .

"

( ) " ...

/

: ( )

/ : ( )

/

( )

- -

(:)

" "

()

( ):

" "

()

:)

() (

()

( )

-

_____

()

: .( )

:

( )

/

: ()

()

:

: .( )

/

/

( )

: ()

- -

()

. ()

(

)

/

: ()

: ()

- -

• ∴

( ) .

• ∴

( ) .

∴

( ) .

"

( ) . "

-

-

۱۰۰

۱۰۰

/ ( )

/

_____ : ( )

( )

/

( )

/

( )

-

-

۱۱۱۱

.

( ) .

:

-

:

" :

-

:

...

-

( ) "

( )

/

( )

-

-

.

.

( ) .

۱۳۹۳
۱۳۹۴

:

-

( ) .

۱۳۹۳
۱۳۹۴

.

۱۳۹۳
۱۳۹۴

( ) .

)

(

_____ : ( )

( )

( )

/

: ( )

-

-

:

:

( ) .   ( )

:

( ) . "   " -

( ) . "   " -

( ) . "   " -

"

( )   ( )

/ ( )   :

/   ( )

/   ( )

/   ( )

( ) . "

.

:

-

( )

" :

( ) . "

:

-

( )
( )
( )

/

-

-

()

() .

:

:

-

" : () .

( ) ( )

( )

( )

/

- -

.

( ) "

.

-

.

.

"

...

/

( )

-

-

() "

" :

() "

) ( )

() . (

.

-

/

/

( )
( )
: ( )

- -

( ) .

.

-

.

( )

( ) .

/
/
/

: ( )
: ( )
: ( )

- -

•
•

•

:

_____

:

.

:

:

..... /

-:

(, ,)

-

.

-

-

-

-

:

(, ,)

.

:

:

. // (/)

// (/ /)

:

. // (/)

- -

// (/ /)

// (/)

. // (/ /)

. //

:

.

//

- -

( ) .

//

// //

.

_____

( ) :

:

:

//

:

_____

: ( )

- -

( )

//

. ( )

:

- ... -

( )

:

( ) ( ) (

( )

.

// (

( ) ( )

( ) ( )

.

- -

(

//

( )

(

( )

( )

:

.

:

( )

:

( )

- -

:

( )

.

:

.

:

.

.

⋮
_____

:

:

/ / ( ) ( )

- -

( )

( )

( )

.

.

:

/

//

.

//

. //

//

/

.

.

. //

- -

// // // //

.

/

.

// //

:

:

. ( )

( )

// // // //

_____ : ( )

- -

( )

.

( ) .

( ) .

⋮
_____

( ) :

⋮

_____

: ( )

// ( )

// ( )

- -

:

F

( ):

( )

. //

-:

:

( )

. // /

:

/

//

- -

//

( )

( )

( )

.

:

:

.

( ) (

.

(

.

(

:

- -

:

.

:

( ):

:

:

( ) ( ) / /

(-)

- -

( )

.

.

:

:

:

//

( )

"

."

:

( )

"

."

-

-

:

( )

-

-

-

:

( )

.

:

۱۳۹۷
۱۳۹۸

): ۱۳۹۷
۱۳۹۸

( ) . (

( )

( )

- -

( )

( ) // /

. // ( )

.

: ( )

<http://www.moa.gov.sa>

.

.

.

.

.

-

.

-

.

-

-

-

.

.(:)

-

( )

.( ) ( )

-

.( ) ( )

-

-

-

.

-

.

-

- -

-

.

.

.

.

-

.

-

.

-

-

⋮

⋮

-

.

-

-

.

-

( )

.

-

-

-

.

.

.

-

-

:

-

-

-

-

-

-

:

-

-

:

-

-

( )

-

-

-

-

-

-

( )

-

-

-

-

.

)

-

( ) (

-

-

- -

/

.

-

-

-

-

-

:

-

-

-

-

-

:

-

-

-

-

-

-

( )

-

-

- -

-

-

·
·

-

-

·
·

-

·
·

-

-

-

:

:

.

.

:

:

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

( )

-

-

( )

-

:

-

- -

-

:

-

-

)

-

(

-

-

-

-

-

-

:

.

-

( )

-

-

-

-

-

-

:

-

( )

-

)

-

(

-

:

-

-

-

- -

-

.

-

-

-

-

:

-

)

-

(

"

"

-

-

-

-

:

-

)

-

-

:

-

:

-

-

-

-

:

-

:

-

.

-

:

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

( )

-

:

-

-

-

-

-

( )

( )

-

-

-

-

-

-

-

-

:

-

-

-

-

-

-

.

-

.

:

-

( )

-

)

-

(

-

- -

.....

.....

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

..... :

·
·

..... :

..... :

..... :

..... :

·
·

..... :

..... :

·
·

..... :

..... :

⋮

..... ⋮

..... ⋮

..... ⋮

..... ⋮

⋮

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....